

de store Landmænd, der komme i Betragtning, da der ikke kan udlaanes mere end 3,000 Kr., men det er muligt, at der spørges, om det er dygtige, fremadstræbende Mænd, før man hjælper og støtter dem gennem disse Foreninger. Det tror jeg er Tilfældet hele Landet over. Og jeg vil gerne sige til det ærede Medlem, at paa det Spørgsmaal tror jeg ikke, der kan rejses en Husmandsbevægelse, fordi vi i disse Foreninger ere saa hensynsfulde og arbejde saa demokratisk, idet baade Husmænd og Gaardmænd have virket godt sammen i den forløbne Tid.

Med Hensyn til Sagen i sin Almindelighed skal jeg kun udtale, at det har været mig en Tilfredsstillelse at se det Resultat, som Forskudsforeningerne have naaet i de Aar, der ere gaaede; det viser, at naar det solidariske Sammenhold er til Stede, kan der naas et godt Resultat. Denne Lov viser, som den virker her i Landet, at Jyderne her som paa alle andre Omraader ere praktiske Forretningsfolk. De have de $\frac{2}{3}$ af Foreningerne, og hos dem ere $\frac{2}{3}$ af de 5 Mill. Kr. anbragte. Det var dem, der rask og resolut forstod at benytte denne Lov, det anerkender jeg dem for, og jeg vilde ønske, at Øboerne her som paa mange andre Omraader kunde følge deres Eksempel. Men naar vi se paa Loven saaledes, som den har virket, er Forholdet dette, som oplyst i Bemærkningerne, [at der i det] Tidsrum, den har virket, kun er tabt en Kapital af 26,000 Kr. Det viser, at disse Foreninger virke paa et sundt og godt Grundlag, og at man kun kan ønske, at de maa fortsætte.

Naar vi nu komme til det Spørgsmaal, som Forhandlingen her drejer sig om, hvorledes de skulle fortsætte, vil jeg erkende, at jeg hører til dem, der kunde ønske, at disse Foreninger kunde fortsætte under samme Forhold som hidtil, saaledes at Staten laante dem en Kapital paa saadanne Vilkaar, at Staten intet tabte derved, og at den fik en Rente, der svarede fuldt ud til, hvad Kapitalen var værd for Staten. Det vilde være til Gavn, blandt andet ogsaa i den Retning, at det vil bidrage til at holde Rentefoden nede, thi det maa jo erkendes, at baade for By og for Land har det sin Betydning, at Rentefoden holdes saa lav som mulig. Ogsaa naar jeg ser Sagen fra denne Side, kunde jeg ønske, at man kunde fortsætte under de samme Forhold som hidtil. Men jeg erkender Rigtigheden af de Betragtninger, som den højtærede Minister gjorde gæl-

dende, at man da ikke let kan blive staaende ved dette, men at man maatte gaa videre, at de forskellige Erhverv i vort Land ogsaa kunne stille større Krav, og at man derfor ikke i Øjeblikket kan overse Rækkevidden af de Følger, der kunne opstaa. Og dernæst kommer den Betragtning til, at Landbruget nu her hjemme har lært, hvad man kan opnaa gennem det solidariske Sammenhold, saa at det ogsaa selv kan rejse Penge ved at henvende sig til Banker eller Sparekasser. Men hvad det sidste angaar, er der den Ting at erindre, at det saa bliver til en højere Rente, end der er Tale om i Forslaget.

Jeg vil derfor være tilbøjelig til at følge Forslaget med det Grundlag, hvorpaa det hviler. Men det kan ikke nægtes, at Foreningerne Landet over nærmest ere gaaede ud fra den Betragtning, at Loven vilde blive forlænget, og at de vilde faa Lov til at beholde Pengene, saa at en Del af Foreningerne efter min Mening har begaaet den Fejl, at de have taget for lille en Rente af Udlaanet til deres Medlemmer og derfor ikke samlet den tilstrækkelige Grundfond, saa at de paa Grundlag af denne lettere kunde fortsætte, naar Statslaanet blev inddraget. Skulle vi derfor gaa den Vej at inddrage Laanene til Statskassen, vil jeg gerne henstille til det kommende Udvalg og den højtærede Ministers Overvejelse, om man dog ikke i nogen Maade kunde gaa den Vej, som Staten ogsaa benytter overfor adskillige af de Udlaan, der ere givne paa forskellige Maader — jeg skal nævne Laan til en Del Kommuner i Jylland og andre —, at der sættes en vis Tid, inden der begyndes paa Afdragene, hvorpaa Laanet saa afdrages successivt. Derved vilde man give Forskudsforeningerne Lejlighed til — navnlig ogsaa, hvis man tillader dem at tage lidt højere Udlaansrente, end Tilfældet er i Øjeblikket — at samle en Grundfond, saa at de lettere i Fremtiden kunne fortsætte deres Virksomhed, uden at de, hvad der ellers let vilde finde Sted i flere Tilfælde, skulde komme til at indstille deres Virksomhed. Jeg skal med disse Bemærkninger anbefale Forslaget til velvillig Behandling her i Tinget.

Poul Christensen: Det forekommer mig, at adskillige af de faldne Udtalelser gaa i samme Retning som de, jeg tillod mig at fremsætte. At man skulde fortsætte paa det samme Grundlag som nu, — hvormed der faldt en Udtalelse fra den sidste ærede Taler — er jeg ikke saa